

B

Medlemsblad

Åhls hembygdsförening

Hjultorget 1, 793 41 Insjön

Maj 2017 Nummer 2 Årgång 18

Midsommarfirande

Torsdagen den 22 juni kl 17

Vi träffas vid Minnesgården på Vattberget för att göra iordning kransar och "rumpa" att pryda majstången med.

Plocka blommor i förväg och ta med så mycket som möjligt. Björkris finns.

Under tiden som vi arbetar finns det fika för alla åldrar och smaker.

Trevlig samvaro och man lär sig att binda kransar.

Det är nödvändigt att många kommer!

*****

Midsommarafton den 23 juni kl 16

Majstången reses på Vattberget

Långdans kring stängen. Ringlekar. Åhls spelmanslag spelar.

Lotteri. Servering.

*****

Åhlénpaviljongen på Hjultorget

Öppnas för säsongen **måndag 26 juni kl. 11.00**

En historisk utställning med produkter som tillverkats/sålt i Insjön under 1900-talet och en beskrivning av gruvdriften t o m 1800-talet.

På paviljongens ena gavel hoppas vi under sommaren kunna sätta upp en historik över Åhl-bygden, från Big Bang till Hjultorget!

"Årets Insjöföretag" är i år Bröderna Tysklind, som för 100 år sedan startade tillverkning och försäljning av fiskeartiklar.

Gruvvandringarna

Onsdag 5 juli, 12 juli, 19 juli och 26 juli kl. 18.00:

Guidade vandringar i det intressanta gruvområdet öster om Insjön.

Samling vid fiskdammarna 1 km före Solberga.

Kartor och böcker om gruvdriften säljs.

Besök även den nya leden JÄRNFYRAN som utgår från Helgobadet.

Vikingafärd 2017

Årets resa kommer att gå till Stornäset vid Gärdsjö i Rättvik
Onsdagen den 9 aug.

Upplev under en dag hur det var att leva som en viking.

Detaljer finns på hemsidan stornaset.se

Pris ca 300 – 350 kr. Mat ingår.

Resa dit med egna bilar. Samåkning.

Samling vid Åhlénpaviljongen kl 8.00.

Anmäl till Anders Hollsten tel 070-688 8475/andershollsten48@gmail.com

Insjöns Teater under hösten 2017

Onsdag 27 sept

Berättelser om och låtar av Åhlspelemannen Leander Johansson (1880-1962)
med en minispelmansstämma.

Onsdag 1 nov

Jan-Olof Montelius berättar om Vägar i Åhl genom tiderna.

Varannan torsdag med början 14 sept kl 15

Studiecirkeln Insjön förr och nu

Minnesgården, Dräktkammaren, Skolmuseet

Visas efter överenskommelse. Ring 0247-41360

Rapport från styrelsen

Årsmötet

23 febr hade föreningen årsmöte. Det lockade ett 50-tal deltagare som bl.a. utsåg den styrelse som valberedningen hade föreslagit; se föregående medlemsblad. Ove Andersson visade en film från Insjön från 1940-1960-talet som han klippt ihop från filmer som vi fått från familjen Tunell.

Valborgsfirande

Valborgsmässoafton firades traditionsenligt på Vattberget i samarbete med Innebandyklubben. Ca 150 åskådare.

Vattberget

Ett antal medlemmar har hjälpt till att vårstäda runt Minnesgården.

Föreningstorken

Avyttringen av denna byggnad har förberetts genom att vi gått igenom allt som finns där; kört sådant som inte har något värde till Leksand, tagit värdefulla objekt till Minnesgården och förberett resten för försäljning. Se separat artikel på sid 3-4.

Insjöns Teater

Under mars-april har bl a följande arrangemang anordnats:

Revy med teatergruppen Smulan. Föredrag om Massakern på Norrmalmstorg 1742 och framträdande om Dalkarlsvandringarna och Kyrkstigen, båda med sång och musikinslag.

Din e-post-adress

Skicka gärna in din e-postadress till ahlshebygd@hotmail.com

Åhls hembygdsförenings medlemsblad.

Föreningens adress: Hjultorget 1, 793 41 INSJÖN

- Adressändring kan anmälas på någon av ovanstående adresser eller tel 0247-40193.

Föreningens bankgiro: 725-4154

Föreningens tel: 0247-413 60. Föreningens hemsida: www.hembygd.se/ahl

Redaktör och ansvarig utgivare: Hans Hellström

Föreningens e-postadress: ahlshebygd@hotmail.com

Sluttorkat

På Mullbacken i Insjön, intill den numera stängda järnvägsövergången och granne med förskolan Knippan står en rejäl timmerbyggnad i tre våningar. Huset kallas vanligtvis för Torken men har inget med nykterhetsvårdande insatser att göra. Huset sattes troligen upp på denna plats när järnvägen kom dit år 1914. Timret är emellertid äldre.

På en stock är det skrivet
”Skråll Johan Olsson 15/2 1867”.

Var det då timrades och vilken användning det då hade, har inte kunnat klarläggas.

På sin nuvarande plats har byggnaden från början använts som lager för jordbruksprodukter, t ex konstgödning och utsäde. Ägare var Insjöns lantmannaförening upa, bildad 1916. Mot järnvägsspåret fanns en lastbrygga som användes vid lossning från godsvagnar.

När skördetröskorna gjorde sitt intåg i jordbruket i slutet av 1950-talet blev det nödvändigt att torka spannmålen, som kom direkt från åkern i säckar. Det var 1958 som Insjöns Föreningstork ekon. fören. bildades. De hade också en skördetröska med vilken bönderna fick hjälp med skörden. I det hus som därtills använts som lager installerades en värmebläkt som drevs med ett oljeaggregat. Huset blev därmed en spannmålstork där den nyskördade säden kunde torkas – därav den nuvarande benämningen Torken.

År 1961 var verksamheten som störst och då kom 40 bönder dit, varav också några från Gagnef, och torkade 214 ton säd. De bönder som hade spannmålsodling av någon större omfattning skaffade så småningom egna torkar. Spannmålsodlingen fick dessutom allt mindre betydelse i våra trakter, och behovet av Torken minskade successivt. Den sista torkningen genomfördes år 1992.

Världens undergång nalkas

Den 8 maj 1917 var jag här och ställde i ordning för inlämning av staten beslagtagna inom socknen varande spannmål utgörande råg, vårvete, höstvete, korn, havra på grund av kristiden som förorsakats av det pågående världskriget.

För övrigt synes det bliva ett nödår då för närvarande marken är frusen och mycken snö ligger kvar samt oroliga tider. Ingen enighet bland bönderna utan mycket partistrider överallt.

Världens undergång nalkas.

Som åfvan Back Olof Eriksson Holen

Texten här ”åfvan” finns skriven med blyerts på en stolpe i den ovan beskrivna byggnaden. Se bild på nästa sida. Det har gått 100 år sedan Back Olle skrev den dystra profetian. Världen har ännu inte gått under, även om man ibland kan misströsta om utsikterna.

Däremot står det klart att Torkens dagar är räknade, åtminstone på den plats och i den form den nu har. När Insjöns Torkförening inte längre behövde huset skänktes det till Åhls hembygdsförening – år 1998. Det står på ofri grund, har en placering som gör det svårare användbart för föreningens behov och kommer snart att kräva avsevärt underhåll.

Hembygdsföreningen har därför beslutat att tömma huset på det som samlats där under årens lopp och att bjuda ut huset till försäljning för nedmontering och bortforsling. Det är en mycket rejäl och väl bibehållen timmerstomme med grundmåttan 6 x 9,8 meter, tre våningar i höjd. Den är helt utan fönster men har en del små ventilationsgluggar med luckor. Tegeltaket är gammalt men tätt och timret i väggarna är mycket friskt. Se foto på huset på nästa sida.

Det som förvarats i huset under senare år är sådant som genom åren har hamnat i huset av en eller annan anledning. Nu har vi flyttat det som ska sparas i föreningens samlingar till Minnesgården och beslutat att göra oss av med resten. Här finns några gamla skolbänkar, vågar, byttor, tråg, vävstolar, spinnrockar, gamla skidor, skrivbord, redskap, plexiglasskivor, fönsterrutor med handblåst glas, en mangel, en separator, brandsprutor, decimalvågar, gamla plogar, trampsymaskin, några stapelbara stolar med mera.

Det handlar inte om några stora volymer men kanske finns just den udda tingesten du vill ha. Se bild på nästa sida.

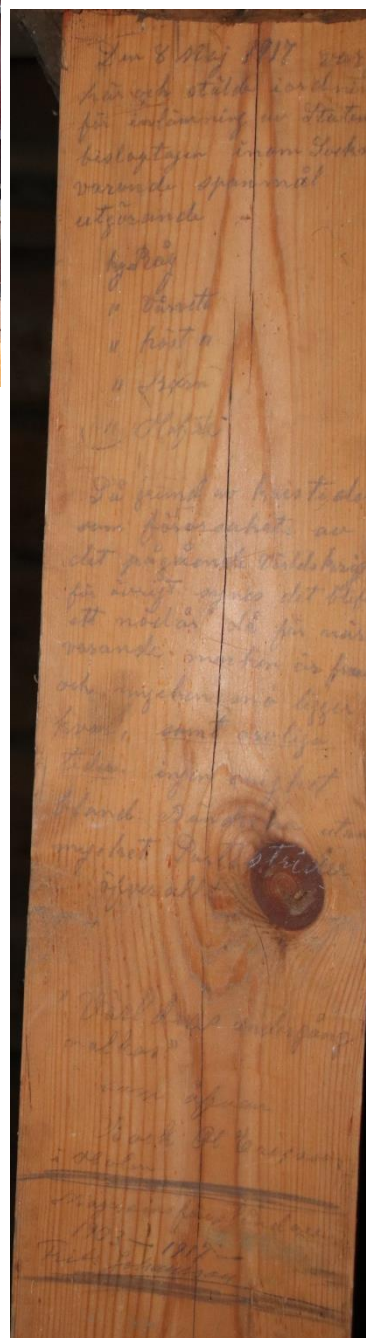
En del av lösöret

Försäljningen av "lösöret" kommer att ske på plats, adress Skogsvägen 15, Mullbacken, Insjön lördag 3 juni mellan klockan 10 och 12. Kontant eller swish för betalning och köpta varor ska hämtas därifrån under köpdagen. Servering av kaffe/saft och bröd.

Huset kommer att säljas på anbud, som ska vara skriftliga och insända till Åhls Hembygdsförening, Hjultorget 1, 793 41 Insjön senast 31 juli 2017. Nedmontering och bortforsling ska göras under hösten 2017. Intresserade är välkomna att ta en första titt i samband med försäljningen den 3 juni eller att kontakta för ytterligare visning. Hör av dig till föreningen, adresser se sid 2.

Torken

*Texten om världens undergång
(återges på föregående sida)*

Insjöns Bordtennisklubb, IBTK

IBTK har till Åhls hembygdsförening överlämnat sitt prisskåp innehållande medaljer och plaketter som klubbens representationslag för damer och herrar erhållit vid distriktstävlingar i Dalarna. En pokal erhållen för bästa klubb åren 1968, 1969 och 1970 i Avesta benämnd Krylbo-träffen med deltagare från Mellansverige har också överlämnats. IBTK blev även bästa klubb vid en tävling i Enköping 1970 i konkurrens med 45 klubbar från Mellansverige.

Prisskåpet och pokalen har satts upp i Teatercaféet på Insjöns Teater.

Folke Fagerbrant, Lars Olov Berglind, Per-Erik Lundgren, Roger Lundgren

Historik för klubben

Bordtennisen började spelas i NTO-lokalen, nuvarande Insjöns Teater, och flyttade sedan till källarlokalen i gamla Folkskolan.

1965 bildades bordtennisklubben och verksamheten flyttades till gymnastiksalen vid Insjöns Skola. Medlemsantalet hade då ökat markant varför en större lokal behövdes.

Styrelse

Styrelsen i IBTK har under åren bestått av bl a följande personer:

Olle Ahrneberg, Lars Olov Berglind, Sven Dahlström, Folke Fagerbrandt, Bror Hedlund, Yngve Rapp och Birger Lundgren.

Medlemmar och representationslag

Från starten av klubben ökade medlemsantalet under 1960-talet till ca 200 st. Klubben var under den tiden en av de större i Sverige och störst i Dalarna till medlemsantal. Andra klubbar i Dalarna var bl a Avesta, Borlänge, Dala Järna, Falun, Juno-Krylbo, Långshyttan, Jägarnäs-Ludvika.

Träningen i klubben var oftast minst 3 gånger i veckan under säsong och även under helger. Oftast var ca 8 bord uppställda för spel i

gymnastiksalen. Spelarna var för det mesta fler än borden varför man fick cirkulera för att alla skulle få träna och spela. Medlemmar och spelare bestod främst av ungdomar från Insjön. Endast 2 spelare kom från andra orter under åren för att spela för Insjön (Avesta och Falun).

Många av spelarna åkte under åren på träningsläger under helger och ibland veckolånga läger.

Lars Olov Berglind erhöll även Svenska Bordtennisförbundets LEDARSKÖLD för gott arbete i klubben.

Klubben deltog flitigt i tävlingar i Dalarna och Sverige på orter som Avesta-Krylbo, Borlänge, Eskilstuna, Falun, Gävle, Karlstad, Kiruna, Ljusne-Söderhamn, Nyköping, Rimbo, Stockholm, Sundsvall, Västerås m fl.

Varje år anordnade klubben en egen tävling, INSJÖ-KUPPEN, som var populär hos dala-spelarna. Fina priser från Insjö-företag, främst AHRNEBERGS, lockade dalaspelarna till Insjön samt ett fint vandringspris till bäste spelaren i herrklassen.

Många år var klubben representerad i minst 6 olika seriesammanhang med juniorlag, reservlag och representationslag.

Representationslaget för herrar avancerade genom åren från lägsta division till division 2 när klubben var som bäst.

Några av de spelare som representerade klubben i herrlaget var:

Clas Bond, Krister Elfström Avesta, Roland Jakobs, Erik Korning, Håkan Lindgren, Per-Olov POLA Lundgren, Roger Lundgren, Mats Mårdberg, Rolf Mårtensson Falun, Lars Nyberg, Leif Åke Pettersson, Kent Prytz, Magnus Rapp.

Några av de spelare som representerade klubben i damlaget var:

Eva Ahrneberg, Karin Hedström, Ingrid Knuters, Birgitta Lyck, Kristina Smed.

Medaljer och plaketter i prisskåpet erhöles av Herrlag och Damlag vid distriktsmästerskap som årligen oftast hölls i Borlänge Maserhallen.

Både Herrlaget och Damlaget blev distriktsmästare ett flertal gånger under 1960- och 1970-talen. Insjö-spelarna var även framgångsrika i singel och dubbelturneringar under motsvarande period.

Distriktsmästare för klubben blev bl a:
Damer: Eva Ahrneberg och Karin Hedström.
Herrar: främst Kent Prytz men även Roland Jacobs och Lars Nyberg.

Framgångsrika resultat nåddes av många andra spelare, främst de nämnda under representationslaget.

Tidningsurklipp med resultat och artiklar under IBTKs verksamhetstid finns att läsa i pärm i prisskåpet. Sammanställningen i pärmen gjordes av L O Berglind.

Sista DM-plaketten erhöles 1976 varefter klubben successivt minskade i medlemsantal, aktiva spelare och ledare och senare upphörde.

Klubben har sedan varit ”vilande” och en liten klubbkassa återstår som överföres till Åhls hembygdsförening i Insjön.

Insjön i februari 2017.

/ Lars Olov Berglind och Clas Bond

Vad betyder ortnamnen?

*Forts. från föregående medlemsblad med beskrivningar av namn på orter i sockarna runt omkring Åhl, hämtat från nyutgåvan av **Svenskt Ortnamnslexikon**.*

Vi fortsätter resan söderut:

När vi åker från Insjön mot Borlänge kommer vi först till **Gagnef**. Om detta namn kunde du läsa i förra numret av medlemsbladet.

Sedan kommer vi till **Djurås**. **Djur** kommer av det äldre namnet på Västerdalälven som var **Ljuran**. **Ås** eller **os** betyder *myrning*. Djurås betyder alltså Ljurans myrning. Dagens stavning Djurås uppkom på 1700-talet.

Nästa tätort är **Djurmo**, som egentligen består av flera byar. **Djur** har förstås samma betydelse som i Djurås och **mo** betyder sandig mark. Djurmo är således den sandiga marken nära älven Ljuran.

Därefter kommer vi till **Sifferbo**. **Siffer** kommer av mansnamnet **Sigfrid** och **bo** är fåbodar. Sifferbo är alltså Sigfrids fåbod.

Nu åker vi in i Borlänge kommun och kommer först till Gimsbärke och Duvnäs. De orterna är för små eller ointressanta för att få vara med i ortnamnsboken så vi fortsätter till **Amsberg**. Namnet avsåg först ett berg norr om byn. Vad **Ams** har för innebörd är oklart.

Efter att ha passerat Mellstabron är vi i staden **Borlänge** som har sitt ursprung i den gamla byn **Borlaengio** som låg nära den nuvarande Backarondellen. **Bor** betyder *passage* mellan vatten och **länge** kommer av *länga* som betyder något *långt*, i detta fall vägsträcka. Borlänge är alltså den långa vägen som båtfarare måste färdas förbi forsarna mellan Båtsta och Mjälga.

Vi ska inte gå in på alla mindre orter runt Borlänge, men en av dem är speciellt intressant nämligen **Spraxkya** (uttal sprascha) några km söder om stan. **Sprak** är troligen ett mansnamn och **kya** betyder *inhägnad*. Spraxkya skulle alltså

troligen vara inhägnad som tillhör personen Sprak.

Om vi istället åker åt andra hållet från Åhl kommer vi efter Tunstabron till **Häradsbygden**, som ju består av flera byar. **Härad** har här betydelsen *bygd*. Häradsbygden skulle då betyda bygden i bygden!

De följande byarna Yttermo, Källberget och Åkerö är delar av tätorten **Leksand** och beskrivs därmed inte i boken utan vi åker över Leksandsbron. **Lek** syftar på *fisklek* på grundet utanför Kyrkudden och **sand** är den *sandiga stranden* på samma ställe. Leksand är således den sandiga stranden där fisken leker. **Noret** syftar ursprungligen på Norsån mellan Limsjön och älven. **Nor** betyder *smalt vattendrag* mellan två öppna vatten.

Nästa ort norrut som finns med är **Tällberg**. **Tälle** betyder *tallskog* och **berg** är förstås det berg på vars sluttning byn ligger. Tällberg är alltså tallskogen på berget.

Vi fortsätter över kommungränsen vid Saluån och kommer till Rättviks kommun. Tätorten **Rättvik** består också av flera byar. **Rätt** är ordet *rät* (uttal rätt på rättviksmål) och syftar på de förhållandevis räta/raka stränderna vid Siljan och **vik** är förstås *vik*. Rättvik är alltså den raka stranden vid viken.

Vi fortsätter och kommer snart till Mora kommun, där vi bl.a. passerar **Färnäs** på ett näs i Siljan. **Fär** betyder *före* och Färnäs betyder alltså näset som ligger före eller i vägen vid färd mellan Siljan och Orsasjön.

Mora är pluralis av dialektordet **mor** som betyder *sumpig granskog!*. Denna skog låg troligen i trakten av nuvarande Lisselby-Morkarlby-Hemus.

*/Hans Hellström
med Svenskt ortnamnslexikon,
Uppsala 2016 som källa*

För några veckor sedan fick vi ett brev från Carl-Owe Carlsson i Falun. Han har sina anor i Åhl och han berättade att en morbror till honom nyligen har gått bort. Det visade sig vid studium av släktregistret att Olof Svensk som han hette var kusin med Svensk Hjalmar Andersson, Insjö-Andersson, som var med i Olympiaden i Stockholm 1912.

Minnesord över Olof Svensk

Han föddes som Svensk Johan Olof Persson 1929, i ett fattigt hem i Sättra, Insjön. Fyra år gammal blev han moderlös, med fyra äldre syskon och togs om hand som fosterson i en familj. Vid den tiden var husagan legal och utnyttjades. Hans stora glädje var att rita och måla.

Efter folkskolan, provade han många olika yrken, i Insjön och på andra orter i Sverige, men konstintresset var stort. Han sökte och kom in på Bergs reklamskola i Sthlm 1954, där han förkovrade sig i reklamteckning. När han året därpå skulle börja kursen, fick jag som 14-åring följa med och göra mitt första Stockholmsbesök. Efter utbildningen flyttade han hem till Insjön. Det fanns gott om jobb, bl a hos Clas Ohlson, med reklamteckning, skyltar, kataloger etc. Industrin blomrade i Sverige. Så småningom tog foto-konsten över mycket av reklamjobb och tecknade arbeten efterfrågades mer sällan. Skultunaverken blev därefter hans arbetsplats fram till pensioneringen, där han även arbetade extra med reklamjobb.

En ungdomsdröm gick i uppfyllelse när han blev pensionär. Han gjorde en cykeltur från Västerås via Oslo och småvägar genom hela Norge upp till Hammerfest, ner till Rovaniemi och Vasa samt färja över och ner till Västerås. En cykeltur på drygt 400 mil enligt km-räknare på hjulet. Resan finansierades genom snabba tuschteckningar vid rastställena, som gav honom logi och ibland även mat.

Han hade två stora fritidsintressen, förutom konstnärliga måleriet, var han en ivrig idrottsmotionär. Han avverkade Vasaloppet 12 ggr, Engelbrektsloppet ett otal ggr, Lidingöloppet 16 ggr, 18 maratonlopp varav Stockholm maraton 6 ggr och många andra tävlingar. Prisskåpet i hans vardagsrum talar sitt tydliga språk.

Två gånger varje år i tio års tid, cyklade han till Insjön med konstverk som såldes vid gammelgården. Åtskilliga är de konstutställningar han deltagit i runt om Västerås-trakten, med landskapsmålningar och stadsmiljöer, som var hans största intresse.

Livet släcktes den 30 mars 2017, men hans verk lever!

/Systemsonen Carl-Owe Carlsson.

Några ytterligare uppgifter från Carl-Owe om släkten Svensk:

Morfar Svensk Karl Johan Persson var ju ett tag ute och gladde många Insjöbor och andra, som "Skojige Karl Johan", med spel och anekdoter. Han spelade både fiol och flöjt och var god vän med Oskar Lindberg, vilken besökte honom vid flera tillfällen i hans lilla stuga i Sättra, strax bredvid "Udds" och Mos-Kesti, vilken jag kom ihåg från barndomen. Jag har för övrigt i min ågo en av hans fioler.

En annan artist i släkten är **Anna Sundqvist**, dotterdotter till Ingeborg Svensk.

Morbror Klas Persson är morfar till den idag kända simmerskan **Jennie Johansson** från Hedemora, som blev världsmästare i 50 m bröstsim 2015.

SANNERLIGEN EN SLÄKT MED BÅDE IDROTTLIGA OCH KONSTNÄRLIGA ÅDROR!

Bröllopsbestyr

Redogörelse för en nyligen återupptäckt tradition från Siljansbygden, uppsnappad och återberättad av fil.lic. Inga Crusie-Duller.

I det följande vill jag till mer publik kännedom dela med mig av ett intressant dokument som snappats upp genom den mindre väl kända vetenskapskanalen VFN.

VFN-artikeln redogör för en i dag helt bortglömd tradition som finns beskriven i ett tidigare

okänt resedokument från bröderna Linnés resa till Siljansbygden 1782. De bodde då några dagar i byn Mjälgen i Häradsbygden och gjorde uppteckningar kring folkliga sedvänjor i trakten.

Just detta dokument hamnade av någon anledning ovanpå en bjälke i bagarstugan till Jongården i nämnda by och glömdes bort. Det återfanns inte förrän i början av detta år i samband att huset skulle renoveras av den kände TV-profilen Ernst Körsbärstiger.

Det som beskrivs är varken mer eller mindre än en sensationell återupptäckt av en gammal

tradition som kan kasta nytt ljus över ett antal tidigare svårförklarade iakttagelser i den personhistoriska forskningen.

Enligt denna tradition skulle envar av bonde-släkt som lyckats erövra en akademisk examen undfågnas med hårt bröd i samband med firandet av denna tilldragelse.

Traditionen tros ha uppkommit redan under 1500-talets mitt, då antalet ”bondestudenter” ökade markant till följd av den nya kyrkliga organisation som Gustaf Vasa genomdrev.

Som en åminnelse om sin egen ringa härkomst och om det slit på rågåkrarna som deras fäder och syskon varit tvingade till för att försörja familjens student under en lång och föga inkomstbringande studietid skulle denne vid varje typ av examen, promovering, initiering eller högtidlighet av annat slag i den akademiska världen som motvikt till lagerkransar, cylinderhattar och annat bjäfs er-hålla ett antal kakor hårt bröd, från ugnen där-hemma.

Enligt traditionen skulle den raskaste och mest uthållige ynglingen i hembyn skickas i språng-marsch med det nygräddade brödet i en kont på ryggen till det akademiska lärosätet för att över-bringa denna gåva.

Vanligtvis handlade det på den tiden om Uppsala, vilket var en lång, men dock fullt uthärdlig distans att tillryggalägga för en väl-tränad yngling.

Betydligt besvärligare var det för den familj vars student av någon outgrundlig anledning hamnat vid universiteten i Åbo, Dorpat eller Greifswald. Man fick då avvakta vintern och isläggningen på Östersjön, då möjligheten öppnades att ta sig dit på skidor eller genom medgång, det vi i dag kallar skridskoåkning.

Därför kan man se i liggarna från universiteten på andra sidan Östersjön hur det mindretal av

Dalfolk som där skördade sina akademiska lagrar tilläts avlägga sina examina och bli promoverade i mitten av februari månad.

Färden över isen ansågs nämligen särskilt gynnsam att göra dagarna 3, 6 och 10 i februari eftersom de hade namngivits från de tre så kallade is-kullorna i den nordiska mytologin, Hjordis, Doris och Iris, vilket ansågs garantera god bärig-het på isen.

Det var en stor heder och ovansklig ära för en enkel bondpojke att få överbringa brödet. Sände-budet fick genom sitt lopp sådan status i byn att han, nästan undantagslöst, snarast efter hemkoms-ten, fick gå i brudstol med någon av hemtraktens vackraste och/eller rikaste kullor.

Språngmarschen/skridskofärden för överbring-andet av brödet kom att i folkmun benämnas bröd-loppet. Detta namn blev också tidigt ett begrepp synonymt med den kyrkliga ceremonin, vigseln, som så ofta kom att följa på den utförda prestationen.

Detta blev orsaken till att ordet vigsel i bonde-kulturen i Dalarna allt mer kom att ersättas ut av ordet brö(d)lopp, senare förvanskat till bröllop.

Kunskapen om denna tradition kan förklara varför det i ministerialböckerna emellanåt anges ”förkommen vid medgång över havet” som dödsorsak för en och annan ung man. Det kan också kasta ljus över varför söner till enkla bönder emellanåt får de blivande svärföräldrarnas tillåtelse att gifta sig med döttrar till nämndemän, häradsdomare, sockenskrivare och andra i sock-nen mer ansedda personer.

Den personhistoriska forskningen har på detta sätt fått nytt bränsle och ger kanske anledning att ompröva en del tidigare slutsatser, avslutar licentiat Inga Crusie-Duller.

Lekhörnan

Här kommer vi i varje nummer att visa och berätta något från barndomens lekar och aktiviteter. Du är välkommen med din egen berättelse!

Bilden t.h.: Simkursavslutning vid Ålbybadet (Bonanders) sommaren 1959.

Jag (Britt-Marie) hade tagit kandidaten och har en egenhändigt gjord pilkrans på huvudet. Enar Persson delar ut märket.

I bakgrunden Gun-Britt Långbergs (Hagman) t. h. och simlärarens fästmö, namnet bortglömt.

Arbetsgruppen: Britt-Marie Andersson, Karin Nyrén, Leif Franz, Ann-Louise Fändriks

